

Minnesanteckningar Kultur Z

11 september 2023 kl. 10.00-15.30

Döda fallet, Ragunda

Deltagare

Ordinarie

Therese Kärngård (s), Bergs kommun
Carl-Oscar Fransson, (m) Krokoms kommun
Sara Kjellsdotter (s), Strömsunds kommun
Robert Uitto (s), Region Jämtland Härjedalen
Catarina Espmark (m), Region Jämtland Härjedalen
Maud Herkules, Ragunda kommun

Tjänstepersoner

Gunhild Åkerblom, kulturchef, Bergs kommun
Robert Falk, Ragunda kommun
Hans-Erik Jansson, Strömsunds kommun
Lars-Eric Bergman, Strömsunds kommun
Anna Söderbäck, Region Jämtland Härjedalen
Jimmy Eriksson, Region Jämtland Härjedalen
Kerstin Pettersson Schaletzky, Region Jämtland Härjedalen

Föredragande

Sara Erlingsdotter, kulturskapare
Robert Falk, Ragunda kommun
Louise Andersson, SKR
Anna Vidmark, Region Jämtland Härjedalen

Sammanfattning av mötet

- Hantering av remissvar Regional kulturplan för Jämtland Härjedalen 2024–2027
- Konstnärliga landskapsvandringar i lokal samverkan med utgångspunkt i platsen och människorna
- Geopark Indalsälven och Döda fallet
- Kommunernas erfarenheter av kultursamverkansmodellen och förhandsinformation om översyn av kultursamverkansmodellen
- Folkbildningens betydelse för kommunerna
- Interreg-projektet Samspel

1. Välkommen och förra sammanträdet

Therese Kärngård hälsade alla välkomna och öppnade mötet.

Förra mötes minnesanteckningar föredrogs av Anna Söderbäck och lades därefter till handlingarna.

2. Hantering av remissvar och förslag Regional kulturplan 2024–2027

Se bilaga 1.

Kerstin Pettersson Schaletzky föredrog hur hantering av de 36 remissvar som inkom under remisstiden tagits omhand. Svaren har sammanställts, sorterats, kategoriserats och - följt av en motivering - handlagts under rubrikerna

- *Beaktas,*
- *beaktas delvis,*
- *beaktas ej*
- *hanteras i annan ordning*

Beaktats har faktafel, kulturarv, disposition med mera. Ej beaktats har operativa förslag, sådant som ligger utanför uppdraget/mandat (ej relevanta). Synpunkter och idéer av relevans och intresse för verksamheten som inte ryms i kulturplan hanteras i annan ordning.

Fem av länets åtta kommuner har skickat in remissvar. Synpunkter och förslag behandlar främst områdena

- Barn och unga
- Digital kulturutveckling
- Nationella minoriteter och urfolket samerna
- Musik

Det förslag som lämnats till regionala utvecklingsnämnden innehåller sju fokusområden med tillhörande utvecklingsbehov. Dessa är

- Kulturarv – dåtid, samtid, framtid
- Barns och ungas rätt till kultur
- Breddat deltagande och skapande
- Digital kulturutveckling
- Omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer
- Nationella minoriteters och urfolket samernas kultur och språk
- Professionella kulturskapares och kulturella och kreativa branscher

Regionala utvecklingsnämnden förväntas fatta beslut om kulturplanen den 25 september och regionfullmäktige 18–19 oktober.

3. Konstnärliga landskapsvandringar i lokal samverkan med utgångspunkt i platsen och människorna

Se bilaga 2.

Sara Erlingsdotter, regissör och konstnärlig ledare och pedagog presenterade ett pilotprojekt som Studieförbundet Vuxenskolan genomfört i samarbete med Ragunda Kommun under våren 2023.

Sara var konstnärlig ledare för projektet och syftet var att undersöka ett nytt arbetssätt kring kulturupplevelser i området. Resultatet skulle ingå i en konstnärlig landskapsvandring där platsens dramatik och natur i kombination med inslag av berättelser, installationer och musik erbjuder en ny typ av upplevelse i samverkan mellan lokala resurser, landskapet, kulturutövare och kulturbärare.

Projektet bygger på glesbygdens kulturresurser av människors kunskaper och förmågor, landskap och berättelser, i en form som gör det möjligt att genomföra på en mängd platser med olika kulturformer. Dessutom kan det bidra till regional utveckling eftersom kultur bidrar till besöksnäring och attraktionskraft. En annan dimension är att ge människor nya typer konstnärliga upplevelser som rör viktiga frågor om framtiden och om vår roll i världen.

Arbetsmetoden bygger på platsens unika förutsättningar, oavsett var i regionen det är. Platser består av landskap, årstider, väder och fysisk struktur men också tiden: historia, nutid och framtid, och människorna: de som lever/har levt/som kommer att leva där. Scenkonst och kultur kan samspela med platsen, skapa nya upplevelser och insikter, engagera lokala aktörer och besökare. Denna sorts platser, med naturförutsättningar och lokala aktörer, finns i Jämtland och Härjedalen och erfarenheten från pilotprojektet visar att det går att skapa konstnärliga händelser byggt på lokalt engagemang.

PlatsKonstKultur – upplevelse och konstnärlig gestaltning

Sara berättade också om den nya utbildning som Mittuniversitetet planerar att starta kring konstnärlig gestaltning och upplevelser med platsen som utgångspunkt.

Hur kan vi skapa konstnärliga uttryck och upplevelser med utgångspunkt i platsen, landskapet och människorna?

Kursen undersöker människans samspel med platser i Jämtland och Härjedalen med betoning på respekt och helhetsperspektiv på natur och lokalsamhälle och med inspiration från samiska platsperspektiv. Kursen är tvärvetenskaplig och utvecklar metoder för att skapa konstnärliga projekt i interaktion med plats. Det är en 15 poängskurs på avancerad nivå, dvs krav på 90 högskolepoäng inom fakulteten för humanvetenskap.

Arbetet kring den kommande utbildningen inleds i slutet av september med en workshop i samarbete Region Jämtland Härjedalen, **fredag den 29 september kl. 9.00–12.00** Mittuniversitetet, Campus Östersund, sal O211

Föranmälan krävs: <https://www.miun.se/mot-mittuniversitetet/Organisation/institutioner/ejt/amnen/geografi-och-kulturgeografi/anmalningssida-plats-konst-och-regional-utveckling/>

Tankar som Kultur Z lyfte var att utveckling av utbildningen och inte minst de projekt som genomförs inom ramen för kurserna behöver ske med platsen och lokalsamhället som utgångspunkt samt att lokala kulturbärare ska ges utrymme.

4. Döda Fallet och Geopark Indalsälven

Robert Falk berättade om vad en Geopark är, om Geopark Indalsälvens särprägel och om Döda fallet och dess vridläktare.

Med hjälp av länsstyrelsen, "naturnära jobb", har Geoparken tillgängliggjorts fysiskt genom spångar och broar. Sju olika nationaliteter och flera har gått vidare till annan sysselsättning. Fint integrationsprojekt. Informationsskyltar om vad man ser har satts upp vid de 30-tal besöksmål som finns i parken.

Läs mer om Geopark Indalsälven: <https://www.geoparkindalsalven.se>

Läs mer om Döda fallet: <https://dodafallet.se>

Punkten avslutades med en promenad i Döda fallet och del av den konstnärliga landskapsvandringen.

5. Kommunernas erfarenheter av kultursamverkansmodellen

Se bilaga 3.

Kultursamverkansutredningen

Louise Andersson, kulturpolitisk expert på SKR, inledde sin presentation med att berätta om kultursamverkansutredningen som förväntas presenteras den 29 september.

"Syftet med översynen är att modellen ska utvecklas så att den i ökad grad kan bidra till kultur i hela landet och till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. I översynen ska regionernas frihet och ansvar beaktas."

Sammanfattat kommer man föreslå att öppna upp förordningen, den nationella nivån ska i högre grad vara en samverkanspart och en ny struktur för statsbidraget förväntas presenteras:

- verksamhetsstöd (nycklas),
- samverkansmedel (skapas),
- utvecklingsmedel,
- statliga bidrag till kommunal verksamhet samlas i sektorsbidrag. – Vem söker? Politik eller tjänstepersoner?

SKR kommer att hålla en **webbsändning om utredningens betänkande den 27 oktober.**

Kommuners erfarenheter av kultursamverkansmodellen

SKR har genomfört en enkätundersökning med syfte att ta reda på kommunernas erfarenheter av kultursamverkansmodellen.

Sammanfattat tycker en klar majoritet av kommunerna (på nationell nivå) att samverkan med regionen fungerar bra. 34 procent anser att kultursamverkansmodellen har påverkat tillgången till kultur positivt. Samtidigt finns ett tydligt behov av större flexibilitet och lyhörighet för kommunala perspektiv för att samverkan mellan kommun, region och stat ska nå sin fulla potential. Undersökningen visar att kommunerna tycker att kultursamverkansmodellen är väl värd att utveckla.

I Jämtland Härjedalen svarade fem av åtta kommuner och av dem tyckte majoriteten att kommunernas roll i kultursamverkansmodellen inte behöver förändras.

Medskick från Kultur Z: Vilka kommuner har muskler att skriva långa ansökningar?

6. Folkbildningens betydelse för kommunerna - Goda exempel

Anna Söderbäck inledde punkten med att lyfta den osäkerhet som råder inom folkbildningen just nu. Orsaker är

- Tystnad kring förslaget om att öka den statliga styrningen av statsbidrag till folkbildningen som remitterades under våren 2023.
- Resultat från den utredning där en särskild utredare har uppdragits att föreslå de ändringar som krävs avseende statens stöd till folkbildningen för att säkerställa att folkbildningen styrs effektivt förväntas publiceras i februari 2024.
- Implementering av Folkbildningsrådets nya regler för fördelning av statsbidrag till studieförbund som gäller från 2024.

Diskussion om studieförbundens betydelse i länets kommuner. Sammanställning av tankar:

- Det behöver finnas en större flexibilitet mellan studieförbund: Du ska inte kunna välja "fel".
- Studieförbunden samarbetar i planering för att inte konkurrera med varandra. Mycket personbundet.
- Studieförbunden har olika historik och det kan uppstå konflikter. Folkbildningen har en ideologisk bakgrund men studieförbunden är politiskt obundna med uppdrag att stärka demokratin.
- Studieförbunden är viktiga för folkbildningen och når grupper som inte har tillgång till traditionella studier.
- Studieförbunden är möjliggörare för föreningarna.
- Lokal förankring: hur ser vi på de tomma fläckarna? Hur ser fördelningen ut mellan studieförbundens verksamhet i länet?
- Bred förankring hur uppmuntrar vi och skapar förutsättningar för att nå nya grupper?
- Hur hjälper vi studieförbunden att i högre grad breda ut sig?

Goda exempel:

Ragunda: "Konstnärlig landskapsvandring". Se ovan.

Strömsund: "Kulturer i möte" där tre studieförbund, kommunen och hembygdsgården i Strömsund samarbetade i ett integrationsprojekt där möten och samtal skapades genom en matmässa.

Krokom: "Ruths garderob" Kommunens kultur i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan, ideella kulturtanter, Hissmofors Folkets Hus-förening, Kulturskolan och LSS arrangerade en dag i återbrukets och vintagemodets tecken.

Krokom: "Kultur på gatan" där studieförbundet Bilda under flera somrar samverkat med kommunens feriearbete och hållit i sommarjobb för ungdomar inom kultur. Ett gäng ungdomar som får repa ihop sig och köra miniturnéer under två veckor, samt lära sig om arrangemang, marknadsföring och hur det funkade som artist.

2015: Birka startade integrationsutbildning språkutbildning i samarbete med ABF och Vuxenskolan.

7. Interreg-projektet Samspel

Se bilaga 4.

Anna Vidmark, kulturutveckling Region Jämtland Härjedalen, presenterade Samspel, ett interregprojekt Sverige-Norge 2023-2026.

Syftet med projektet är att, tillsammans med kulturaktörer, bygga upp resurser som stöttar kulturföretagare att utveckla och professionalisera sin verksamhet. Målet är att aktörer inom kulturnäringsarna ser Trøndelag och Jämtlands län som en attraktiv region att leva, verka och utvecklas i.

I länet finns, per juli 2023, 1345 kkb-företag. 6% av alla företag i länet finns inom kulturella och kreativa branscher. Omsättning per anställd motsvarar ca 88 000 kronor. Vi behöver bygga kunskap om hur vi stöttar dessa företag.

Ändra mind-set och bygga kunskap hos kulturskapare och tjänstepersoner; självbilden hos kulturskapare respektive en allmän bild av kulturföretag som hobbyverksamhet.

Viktigt att komma igång med konstruktiva och kreativa samtal.

Hitta vägar för att skapa nätverk men även för att bredda ingången till olika finansiering.

Verksamhet ska ske digitalt och fysiskt i både Norge och Sverige.

På gång:

- Studieresa i samband med Hilmarfestivalen, november 2023
- Gjennomføre Ovasjon i Sverige, hösten 2023
- Kartlegge nettverk og samarbeidspartnere
- Kartlegge kanaler og hvordan nå målgruppen
- Nanostöd
- Kulturskaparmingel 2024

Idé: Gemensam dag för näringskontoret och kultur- och näringslivstjänstepersoner på kommunal och regional nivå.

8. Övriga frågor

1. Nätverk länets kulturskolechefer vill träffa Kultur Z. Nätverket bjuds in till nästa möte.
2. Upplägg för vår möten.
Diskussion om och beslut att framöver skapa tema-möten för Kultur Z, för att hinna bottsna i frågor. Aktuella frågor ska dock vara en fast punkt. Ledamöter behöver vara aktiva och komma med inspel. Experter inom respektive område från kommun, region och nationell nivå bjuds in.

Idéer temadagar:

Bibliotekens roll i dagens samhälle

Barn och unga

Folkbildning

Kulturella och kreativa branscher

9. Utcheckning

- Tack Ragunda för en fin dag och fantastiskt värdskap!
- Fint att vi våga bryta upp fast formationer
- Fint att det finns en öppenhet i gruppen och att vi kan utmana varandra.
- Härligt att ha möten på olika platser.
- Tack för en fin promenad!

- Bra att ha en aktivitet under mötet.
- Inspirerar varandra när vi besöker varandra i kommunerna. Även om man drar sig att åka: Det ÄR värt det!!

10. Avslut

Therese tackade för inspirerande dag och avslutade mötet.